Ročník VI. V Budapešti, 3. decembra, 1899. Číslo 49.

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
Na pol roka — — — — 1 „ — „
Na štvrť roka — — — — — „ 60 „
Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor:
EDVARD SANDORFI.

Redakcia a vydavateľstvo: Budapest, VIII. ker., Józsefkörút 35.
sem sa majú posielať predplatky, jako i dopisy do novín, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stlpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Modlitba slepého žobráka.

Kvota.

Konečne predsa usrozumely sa obidve poverenícitva kvotové, uhorské totiž a rakúske na tom, že Uhorsko bude platiť o 3 aj pol procenta viac na spoločné výdavky ako platilo doteraz, a Rakúsko práve o toľko percentov menej.

Ale musíme napred rozpovedať, že čo je to tá kvota?

Uhorsko ako samostatná krajina a Rakúsko ako tiež taká majú nielen spoločného panovníka, lež aj iné záležitosti financiálne, ako na pr. celá zásoba peňazí je nie naša, ani nie rakúska, lež je tiež spoločná.

Všetky tieto spoločné záležitosti majú aj výdavky svoje, ktoré spoločne znášame s Rakúskom.

Keby obe krajiny boly jednako veľké, mocné a ľudnaté, nuž otázka tých spoločných výdavkov ľahko by sa rozlúštila tým spôsobom, žeby každá krajina znášala pravú polovicu výdavkov.

Že ale Rakúsko je bohatšie a ľudnatejšie ako Uhorsko, ďalej a nadovšetko preto, že Rakúsko má zo spoločných záležitostí omnoho väčší osoh: samo sebou rozumie sa, že Rakúsko aj viac musí pomerne platiť na zaokrytie spoločných výdavkov.

Pripomeníeme len to, že dvor panovníka vo Viedni sa zdržuje najviac, že všetky úrady našich spoločných záležitostí sú bez výnimky v Rakúsku, ďalej že vyslanectvá veľmocí sú tiež všetky vo Viedni. Uhorsko teda nepozná z tých mnohých millionov, ktoré spoločné ťarchy shltnú, pranič osohu, lebo sa tie millióny v Rakúsku trovia.

To je už potom veľmi ťažkou otázkou, koľko ktorá krajina má platiť na spoločné výdavky. Keď sa ale otázka táto raz rozlúšti, vtedy toto rozhodnutie má platnosť na 10 rokov. V roku 1897. mal sa zase poriadok urobiť na budúcich 10 rokov, ale sa poverenictva kvotové behom dvoch rokov sjednať nemohly, následkom čoho musel vždy panovník platnosť predošlej smluvy na rok predĺžiť.

Uhorsko dľa tej starej smluvy platilo na spoločné trovy 31 percentov, a Rakúsko 69, to jest z každých 100 zlatých, ktoré sa na trovy spoločných záležitostí vydaly, platili sme my 31 zl. a Rakúšani 69 zl. — Keď tedy v roku 1897 začali na novo poriadok robiť, Rakúšania vyslovili sa, že oni platia primnoho a Uhorsko primálo, že sa pomery majetkové v Uhorsku premenily, že Uhorsko vôbec veľké pokroky spravilo za posledných 10 rokov vo všetkom: jedným slovom že stalo sa majetnejším. Že Rakúšania takto rozprávali, tomu nenie sa čo diviť, lebo veď to isté vytrubovaly aj všetky noviny liberálov, to isté tárali aj liberáli sami. Výstavu millennárnu, rozkvet sídelného mesta, rozkvet priemyslu a kupectva považovali aj sami liberáli vždy ako nepodvratné dôkazy bohatnutia Uhorska. O tom pravda nik nezmienil sa, že výstava bola nám hanbou, lebo bola čiro-čisto židovská, že rozkvet priemyslu, kupectva a hlavného mesta je nám merítkom bohatnutia židov a pustnutia našich.

Konec koncov: záležitosť kvoty usporiadala sa pred niekoľko dňami tak, že Uhorsko nie 31, lež 34·4 procentov bude platiť odteraz na spoločné výdavky, teda o 3 aj pol milliona zlatých viac každoročne!

Skutočne, roztomilý rozkvet Uhorska, a krásne pokroky! S jednej strany nekonečné množenie sa výdavkov: väčší o 2 millióny plat panovníkov, väčšie platy pre vojsko, nové ťarchy pre matriky civilné, onedlho povýšenie platu štátnych a stoličných úradníkov, s druhej strany rozkvet žobráctva: ľudia bez práce a chleba v celých prôvodoch túlajú sa po dedinách, a ktorí netúlajú sa, trpia hlad, zimu, bez chleba, bez potrebného odevu živoria sa v začmudených dierach!

Ale liberálom je to všetko rozkvet, sbohatnutie, pokroky. Keby len kúsok lásky prebývalo v nich k ľudu, zhroziť by sa museli nad ubiedeným položením ľudu malohospodárskeho, nie to ešte hrozitánske nové ťarchy navaliť na krky sotárom.

A najhoršie je, že nateraz aspoň niet žiadneho výhľadu na polepšenie sa pomerov. Ľudová strana síce a snáď Kossuthisti budú proti povýšeniu kvoty, ale väčšina liberálov ju isto-iste odhlasuje. Bude to skvelý dôkaz ich vytrubovaného vlastenectva! Veď na to sú: v mene hazafišágu ľud utláčať, školy odoberať, výučbu hatiť, poriadnych ľudí ako vlastizradcov označovať, násilia ztvárať pri voľbách, židov vo všetkom zastávať: toto všetko požaduje dľa nich vlastenecký

cit; ale toľké milliony darovať Nemcom, to neuráža ich vlastenecký cit. Nuž môžete vy páni liberáli tárať do sveta o vašom vlastenectve koľkokoľvek, týmto novým pokrokom vaším dokázali ste ako 2 kráť 2 sú 4, že vám o nič iné len o vladárenie ide, vlasť a jej národy môžu platiť, hynúť, zožidovčiť sa, vyvandrúvať, vám to všetko je len vlastenecký rozkvet.

Božie mlyny pomaly, ale iste melú, a pevná je v nás nádej, že aj sláva pominie, a ľud ten ubiedený jednomyseľne zoprie sa všetkými možnými silami, aby sa vás a vášho vlasteneckého rozkvetu na večné veky ztriasol.

E. S.

POLITICKE CHÝRY.

Ľudové shromaždenie v Moóri dopadlo neočakávane krásne. Poznamenať máme, že ľud tamejší mal predtým za vodcu rodáka svojho Alexandra Wekerle. No toto shromaždenie dokázalo, že ľudu tomuto nábožnému nemeckému zo srdca oškliví sa celý liberalismus aj s jeho cirkevnými zákonami. Pre vodcov ľudovej strany shromaždenie toto bolo opravdovým sviatkom víťazoslavným. Dostavilo sa do 5000 ľudí, a oduševnení sľubovali všetci vernými zostať ľudovej strane na veky.

Ľudová strana a kvota. V úvodnom článku podávame vysvetlenie obšírnejšie, čo je to tá kvota. Tu pripomenieme len uzavretie ľudovej strany ohľadom na kvotu:

„Strana je tej mienky, že stanovisko kvotového povereníctva z roku 1896 je správne, dľa ktorého nielen že dosavádna kvota je priveľká, lež slušný pomer požadoval by nižšiu kvotu. Od toho času nepremenily sa pomery natoľko, že by sa od toho stanoviska odchýliť smelo. Poneváč teda terajší výsledok nemá zásadného základu, ďalej aby toto neposkytlo príčinu i pre budúcnosť, konečne ohľadom na ťažké pomery financiálne krajiny s povýšením kvoty nesúhlasíme.“

V Rakúsku sú práve tak nespokojní s kvotou ako u nás, a teraz napádajú najviac českí vyslanci vládu a hrozia jej obštrukciou. (Obštrukcia je: keď pp. vyslanci tak dlho rečnia, a toľkí a za každú maličkosť, že následkom toho za týždne a mesiace žiadne súrne otázky sa pojednávať a odbaviť nemôžu.) Spolok českých národných vyslancov uzavrel že terajšej vláde nič neodhlasuje, a to dokazujú aj v zasadnutiach rajchsrátových, lebo ukážka aspoň je taká, ako by obštrukcia skutočne aj zúriť počala.

Vojna v južnej Afrike. Chýr o padnutí Ladysmithu bol priskorý. Toľko ale dá sa predsa vyrozumeť, že Buri, tento malý národ opravdové zázraky koná, a protivníkom svojim Angličanom náležité porážky dáva. Dľa najnovších zpráv „Köln. Ztgu“ Buri všade víťazia, a národy južno-africké len na príhodný čas čakajú, aby povstaly proti Angličanom.

V Záhrebe opposicionálne stránky vybavovaly ľudové shromaždenie, na ktorom sa asi 5000 ľudí zúčastnilo Na dennom poriadku bola otázka reformy zákona volebného a tlačového. Shromaždenie dialo sa bez prekážky a v poriadku, iba keď Derencin obviňoval úradníctvo, že falošne premení výsledok voľby, vtedy ho policajný komisár Belosevic v reči pretrhol, načo prítomní hromové „živio“ privolali rečníkovi.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Dňa 27. nov. Na sneme sa ešte nič nepojednáva o kvote, lebo vec túto napred len vo financiálnom výbore snemu pretriasajú, je ale výhľad na to, že sa opposicia s vládou dobre za prsty ťahať bude v snemovni, a privrženci starého Tiszu škodoradostne hľadia vopred tým zúrivým pojednávaniam.

Dnešný deň zvolili si vyslanci zpomedzi seba členov delegacie. (Delegacia je sbor vyslaneckých výborníkov, aj s našej aj s rakúskej strany, ako taká malá snemovňa ku pojednávaniu spoločných záležitostí. Vidz úvodný článok o kvote.) Zpomedzi ľudáckych vyslancov zvolení boli do delegacie: gr. Ján Zichy a Štefan Szabó.

V snemovni veľmožov gr. Ferdinand Zichy, vodca ľudovej strany pri pojednávaní zákona o nedeľnom odpočinku zaujal sa za robotnícku triedu. Zazlieval vláde to, že privolila prácu dávajúcim, aby títo smeli požadovať prácu od robotníkov v sobotu až do 11. hodiny v noci, a v pondelok už od 3. hodiny ráno, lebo na takýto poriadok nedeľný odpočinok je z celého smyslu vyvrátený.

Minister Hegedüs odpovedal, že táto výnimka vzťahuje sa iba na niektoré druhy práce, ako na pr. na furmanov, ktorí si toto prosbou na ministerium danou sami žiadali Osvedčuje sa, že takéto výnimky prísno chce považovať, a len neodolateľná nutnosť bola príčinou so strany vlády takéto poriadky uviesť.

Gr. Ferdinand Zichy uspokojil sa s odpoveďou ministra.

Prírodopis sedliaka nakreslený od sedliaka Janka Chorľavého.

Mnohí sedliaci s celou dôverou ma požiadali, abych nejaký nestranný „prírodopis sedliaka“ napísal, lebo vraj my sedliaci skoro už ani nevieme čo sme: či páni, či otroci a zapovrhnutí ľudia, lebo si nás už žiaden nevšíma. — Ja tejto žiadosti mojich spolubratov chcem vyhovieť a s dvoch strán sedliaka ukázať, lebo len vtedy je človek nestranný, keď on nielen dobrú ale aj chybnú stranu ukáže. Prírodopis sedliaka napísať nie je ťažkou vecou, lebo tu nemusí človek po veľkých knižniciach chodiť a všeliaké dôkazy vyhľadávať; sväté Písmo, táto najstaršia listina sveta nám postačuje a z neho sa chytro dozvieme aj pôvod sedliaka. Stav sedliacky alebo roľnícky po stave manželskom je stav najstarší na celom svete, on má svoj pôvod v raji a je pôvodu teda božského. Boh Stvoriteľ ako náhle založil v raji stav manželský medzi Adamom a Evou, hneď ich nato učinil sedliakmi a naložil im zem obrábať, nie síce z núdze a z trestu, ale viac pre zábavku, lebo zem plná požehnaním Stvoriteľa bola poslušná človekovi a s radosťou vydávala hojné plody svoje Adamovi ako kráľovi celého stvorenia, a až teprv, keď sa náš pradedo Adam so svojou ženou v raji zle zadržali a Pána Boha obrazili a nahnevali kroz neposlušnosť, vtedy aj zem vypovedala poslušnosť človekovi a odoprela mu svojho požehnania na rozkaz Boží: „A v potu tváre budeš jesť chlieb tvoj a zem tebe prinesie burinu, trnie a bodliače“, ktoré ostré slová Stvoriteľa majú svoju platnosť až po dnešný deň, a budú aj mať budúcne. A keď si potom chcel Adam so svojou ženou chleba zajesť, musel veru trápnu sedliacku prácu konať. A že aj jeho synovia Kain a Abel boli sedliaci, to vieš i tak.

Sedliacky stav teda, ako vidíš, nie od ľudí, ale od Boha a to v raji bol už založený, a preto je ctihodný a veľmi dôležitý! Ostatné stavy ku pr. vojenský, remeselnícky stav, písari, exekutori, ablegáti, úradníci, politikeri a všeliaké iné branže až po páde človeka, teda z nudze následkom hriechu povstaly.

No ešte jeden jediný stav by mohol svoje armálese a cechové dovolenia v raji hľadať, a to je stav krajčírsky, lebo keď človek v raji upadol do hriechu, až vtedy zbadal, že nemá nohavice, že je nahý; počal sa zato veľmi stydiť a haňbiť, a poneváč sa krajčírčine ešte nerozumel, čo mu ani pred pádom nebolo treba, sebe veľmi nešikovné, nepraktičné nestále a smiešne nohavice z listu fikového stromu proboval ušiť, a pritom sa ešte musel do kríka schovať a si tam sadnúť, čo sa aj sám pred sebou hanbil. Nad touto jeho hanbou sa smiloval Boh a dal mu nielen radu, návod a mustru, ako si má budúce šaty robiť, ale aj sám Boh mu bol krajčírom a dal mu sám už spravené šaty.

Potom až teprv pomaly dľa núdze alebo prostopašnosti prišly iné stavy, čo následok hriechu. Ku pr. keď zem počala človekovi tancovať a po dobrote nechcela plodiny jemu vydávať, vtedy Tubalkain chytil sa remesla kováčskeho — nahnevaný na zem počal robiť železné rýle, motiky, vidly hrable atď. a začal s hnevom zem dresirovať aby poslúchala. — A zase keď ľudia chceli sebe zatancovať, vyhľadali sebe Júbala, aby im vynašiel a vyhotovil gajdy, husle, harfy, cimbal, trúby, fagoty aj taliansku okarinu a všeliaké fanfarky a píšťalky. Preto ho aj s äté Písmo volá otcom muziky, teda predkom cigáňov, muzikantov, verklistov a organistov.

Sedliacky stav veľký zástoj hrá a veľkého významu je v starom i v novom zákone! Najvýtečnejší sedliaci, roľníci a pastieri boli svätí Patriarchovia. Noe, ten už vinicu obrábal, Abrahám, Izák, Jakub, Mojžiš, Dávid a sv. proroci mnohí, to ti je známe z bibliky, že sa zaobierali s takými veciami, s ktorými sa roľník a sedliak zaobiera. Boh židom sľuboval zem chananejskú, v ktorej mlieko a mäd tečie, t. j. dobré pastviny a role; teda na sedliacky stav ich vykazoval a nie na kšefty a banky, a šparkassi sklepy a krčmy. — A keď si vezmeme zákon, teda Spasiteľa! On sa chcel v maštali sedliackej narodiť medzi domácim dobytkom, a pastieri boli prví, ktorí ho na rozkaz anjela privítali, teda vyznačil, poctil stav sedliacky. On ku objasneniu svojho nebeského učenia podobenstvá si vypožičal zo stavu roľníckeho, vypráva sv. evanjelium dosť o tom, a ty to skoro každú nedeľu počuj š, keď nedriemeš. Vypráva o žatve, o žencoch o pšenici, o kúkole, o dobrom pastierovi, o ovečkách, o strome ovocnom, o volovi, ktorý do studne padol atď. a ku založeniu prevelebnej Sviatosti Oltárnej vzal si od sedliaka chlieb a víno a premenil ho na svoje telo a krv! Aké to vyznačenie pre nás sedliakov a stavu nášho!

Sedliak krmí ostatných ľudí a je v spoločnosti ľudskej nevyhnutelne potrebný. On dorába obilie na chlieb a koláč, víno, slivovu, potravné články, — sedliačka donesie panáiam do mesta mlieko, smotanu, kuriatka, hyd, syr, maslo, zelené, ovocie rakov, prasaciu a husaciu pečienku, — sedliak tučné teľa, voly, krmené ošípané na mäso. Keďby to nedoniesli na trh, čože by panáci a remeselníci v mestách jedli, bárs aj šparkasové knižočky majú? Čože by dal hostinský hosťom, keď to sedliak nedorobí, nedonesie? Vidíš, sedliak je tá dobrá dojná krava, na ktorej ve-

meni všetko sa krmí, pije, cicia, či bohatý či chudobný. Sedliak dáva štátom najzdravší, najlepší material k vojsku: svojich synov. On vlasť najlepšie bráni, nezuteká do cudzích krajín, lebo má svoje nepohnuteľnosti, ktoré nemôže do pudilára schovať, a s nimi vyvandrovať.

Čože by robili páni advokáti, keď by sa sedliaci neprocesovali? Páni sa mnoho neprocesujú, lebo nechcú peniaze vyhodiť, keď zbadajú že nemajú pravdu. Ale sedliak, ten musí mať pravdu aj tam, kde ju ani sám Pán Boh nevidí! A to vieš, že vyhľadávanie pravdy býva veľmi drahá vec, sedliak ale nepopustí, a ešte keď fiškáli narobia z jednej pravdy dve-tri, aj štyri pravdy, a potom keď sa tie pravdy medzi nimi ztratia, čo to potom stojí času, a pňazí, lež tú pravdu z tých hôr papierových vyvlečú a až potom zbadajú, že všetci dokopy nemali pravdu, keď ich o tom vyššie súdy presvedčia! A sedliak si potre holé dlane a povie, že to páni sožrali, a nie jeho krutohlavosť a pomsta proti súsedovi! A pán farár tiež ukáže peknejšiu tvár, keď mu v „mene Božom“ donesieš mladú húsku, ako vtedy, keď ideš k nemu na žlobu aby zakázal tvojej manželke pri muzike na iných kukať a aby netancovala s tým, s ktorým ty nechceš aby tancovala. A aj pán učiteľ tvojho chlapca lagana nevybije tak prísno, čo by aj zaslúžil, keď mu tvoja žena donesie kohúta na polievku. Ba aj páter kvardián radšej pošle frátra na kveštu ku sedliakom, ako ku pánom, ktorí mníchom mesto almužnej len nadajú — a ty ale z požehnania udelíš aj tým, ktorí sa za teba modlia a dušu tvoju aj obslúžia pri zpovedi.

(Dokončenie.)

Moja tlačová pravota.

(Pokračovanie.)

Výtečný kresťanský mudrc Origenes († 245) píše o židoch: „že sú židia síce naši bratia, ale že sa len pozdejšie s nami spoja — len pozdejšie — teraz ešte nie!“ — Kedy-tedy? Dľa predpovedania veľkého apoštola národov sv. Pavla v liste ku Rim. k. 11. 25: „Na konci sveta.“ Do toho času však, ako sa zdá, je ešte hodne ďaleko. Do toho času však židia nás kresťanov nepovažujú za bratov, za bližných svojich, ale kto zná talmud, za niečo celkom iného, totižto za hovädá, za voli, osli, svine, psi.“ (Viď Pranaitis-Deckert. Das Christenthum im Talmud der Juden. Wien 1894. p. 157.). My kresťania ovšem musíme považovať židov za naších bližných, za naších bratov, ale áno „za naších najnepriateľskejších, najškodlivejších, nás zkaziť, zotročiť, naše sv. náboženstvo, našu sv. cirkev katolícku zničiť chcejúcich, a teda čo takýchto musíme sa chrániť, pred nimi na pozore sa mať, oproti nim sa brániť Tu nám platia slová sv. Jána Zlatoústeho: „Musíme sa židov chrániť ako morovej rany celého okršleku zeme, miesto aby sme s nimi obcovanie mali, alebo s nimi sa zapodievali, zabávali.“ Or. serm. c. 1. 6. A slová Tertuliana de Orat c. 14.: „Ich ruky sú vždy nečisté, krvou prorokov a Pána celkom poškvrnené po všetky veky.“ A slová Eusebia Lib. IV. cap. 27: „Je to nespravedlivé, bezprávne, aby vykúpenci Spasiteľa v porobe v otroctve vrahov prorokov a Pána upeli.“ I o terajších židoch platia slová sv. Pavla apoštola, ktoré napísal v liste I. ku Thess. v kap. 2. 15. o vtedajších židoch: „Bohu sa neľúbia a všetkým ľuďom sú odporní.“ Od tej chvíle, čo zavrhli Pána Ježiša Krista, čo diabolským škrekom revali v dvore Pilatovom: „Ukrižuj, ukrižuj ho!“ a „Krev jeho na nás i na synov naších!“ od tej chvíle prestali byť, nie sú národ vyvolený; ale stali sa a sú národ od Boha zavržený, kliatbou Božou ztížený. Od tej chvíle, ako píše sv. Pavel apošt.: „Prišiel hnev Boží na nich až do konca.“ t. j. až do zkončenia sveta. I. Thess. 2. 16. A o tomto národe od Boha zavrženom, kliatbou Božou ztíženom platia slová korunovaného proroka: „Niet Boha pred očima jeho, zprznené sú cesty jeho každého času.“ Žalm 11. 5. I o nynejších židoch platia slová sv. Jána ev.: „A rúhajú sa tebe“, totižto Pánu Bohu Ježišu Kristu „ti, ktorí sa pravia byť židia a nie sú, ale sú sberba satanášova.“ Apocalips c. 2. 9. A tamže v kap. 3. 9.: „Aj dám zo sboru satanášovho tých, ktorí sa pravia byť židia a nie sú a klamú.“ O nynejších židoch platia zaiste tiež i slová Amosa proroka v kap. 3. 15: „A hromadia ako na poklad neprávosti a lúpež v domoch svojich.“ Takíto sú židia a takí zostanú až do konca sveta. A my kresťania až do toho času musíme sa ich chrániť a varovať ako naších najnebezpečnejších, najhoršich, najškodlivejších, najnepriateľskejších bližných a bratov naších. Len na konci sveta keď sa naplní proroctvo sv. Pavla apošt. o židoch, len vtedy obdržia od nás kresťanov braterské objatia a poľúbenia, ale prv nie. Dnes židovstvo nič inšieho nenie verme, než od Boha završená, kliatbou Božou ztížená rassa, ktorá ako kliatbou Božou ztížený bratovrah Kain — Kristovrah žid — po svete sa túla, so znamením zavrženia na čele a túlať sa bude až do toho času, keď svoje bludy uznajúc, v krste skrze krev Ježiša Krista zmytia toho zavrženia požiada. Toto však dľa predpovedania sv. Pavla apoštola stane sa len na konci sveta. Len vtedy, ako hovorím, obdržia židia od nás braterské objatie a poľúbenie, ale prv nie. Preto volám: Od predkov sa učme a židov sa varujme. Židov sa varujme vo všetkom a všade.

Každý človek je ovšem náš bližný, ale len ako človek! Človek však a jeho reči, a jeho jednania, a jeho skutky, neni-li v tom rozdiel? — Ku pr. keby som šiel vedľa potoka a vidím, že do potoka spadnul človek, nebudem sa pýtať, je-li to kresťan, turek, pohan, lebo žid! pomôžem mu jak môžem, lebo je to môj bližný. Vidím-li ale, že niekto je podvádzaný, klamaný, šudený

okrádaný, olupovaný, zotročovaný, jako hovädo považovaný a jako hovädo i traktovaný — mám si zalepiť ústa a mlčať? Mlčať a nereknúť ani slova? Mluviť pravdu, varuvať, napomínať v pravde, to zákon Boží nezakazuje, ale prikazuje, káže, porúča! A sv. Pavel apoštol dobre a krásne píše: „A zvlášte vernými buďte domácim viery.“ Čo to znamená? Ja myslím, že to znamená toľko, ako: „svoj ku svojemu“. Kresťan ku kresťanovi, katolík ku katolíkovi a nie ku židovi. A dokúď to uprimne a verne nebude, tak budeme stále a ďalej vo vlastnom dome, vo vlastnej vlasti jako želiary, najomníci a otroci — židovskí. — Židia nás kresťanov z celého srdca, z celej duše, z celej mysli a zo všetkej sily svojej nenávidia. Jejich učenia to vymáha, že nás nenávidieť musia: nie jednotlivcov, ale v zásade. My kresťania sme vyznávači a nasledovníci toho Pána a Boha nášho Ježiša Krista, ktorého oni ukrižovali. A v tom ukrižovaní jako len môžu pokračujú, hľadiac zničiť učenia kríža. Literatúra i novinárstvo, vedy i umenia hemžia sa židami, ktorí dielom vtipom a svojimi vlohami, dielom drzou nevedomosťou jako kto môže vieru Kristovú zpotvorujú a prekrucujú, ošklivia a hanobia, hľadiac ju uviesť v nenávist a konečne zničiť. — Takýto je kliatbou Božou ztížený Kristovrah žid a taký zostane až do toho času, dokiaľ sa nevyplní predpovedanie, proroctvo sv. Pavla apošt. v liste ku Rim. kap. 11. 25., to jest až do skončenia sveta. Teda kresťan katolík len potom — na konci sveta — keď tento Kristovrah žid svoje bludy uznajúc v krste skrze krev Ježiša z toho zavrženia obmytý, očistený bude, len vtedy ho čo svojho bližného, čo svojho brata obejmuť a svoje braterské poľúbenie dať môže a dá, ale prv nie. Kiež by si toto dobre zapamätali i kresťania i židia.

(Dokončenie nasleduje.)

Reč,

ktorú dr. Ottokár Prohászka držal na sjazde kresť. spolkov v Pešťbudíne dňa 9. nov.

(Dokončenie).

Čo sa ale uhorskej krajiny týka, okrem tohoto všeobecného stanoviska nás aj mimoriadna zvláštna nutnosť ženie do týchto sociálnych pohybov. Maďari totiž nie sú tak oduševnení za prácu, ako Angličania a Nemci. A síce preto, lebo nie sú k tomu vychovaní. Štefan Széchenyi bol prvý, ktorý takýmito mýlnymi pochopmi zatriasol.

Ľud uhorský tedy potrebuje istej praktickej výchovy. Nuž, teda akože vychovávať? Keď vidím, že svoje tisícročie sláviace Uhorsko označilo nám jednu kritičnú „tisícku“, že totiž počet peňažných ústavov a sporiteľní vzrástol na tisíc, nuž skutočne zmeravie mi krv, lebo viem, že takáto pokročilosť je síce kvetom, ale kvetom jedovatého močiara. Jestli už potrebná je zanedbalému ľudu uhorskému škola, tu máme školu takú, otvorme brány jej, a tá je: spolky. Ohľadom na toto osmeľujem sa odporúčať návrh:

Sjazd privoláva mužom v smere sociálnom učinkujúcim, aby sa za spolky zaujali, a čím rýchlejšie rozšírenie spolkov víta sťa apoštolstvo za vyslobodenie ľudu.

Ešte je jedna príčina, pre ktorú sú spolky potrebné. Čo je priekupectvo? Čo je pijavica na tele, a huba na strome, to je priekupectvo v hospodárstve. Kto je to ten priekupec? Ktorý nič nerobí, a najviac utrží, ktorý lifruje dôrobky a plodiny hospodárstva konsumentom (troviacim), nepridá k tomu nič, iba k vínu vody, k múke gypsu, a predsa on má vždy najhojnejšiu žatvu. Túto ranu hospodárstva chceme my liečiť. Spolky chcú tú kresťanskú nauku v živote previesť, aby osoh roboty zostal robotníkovi, a aby sa tuto neprimiešaly kadeaké nepotrebné medzitka. Tak hovoria, že my sme socialisti. Nuž Karol Marx, tento výborný socialista medziinym hovorí: „Das sind die Juden in den Poren der Polnischen Gesellschaft“ (To sú židia na tele poľskej spoločnosti). Teda priekupec je vyžieračom národov. Nuž my aj bez týchto vyžieračov vyžijeme, ba bez nich ešte lepšie.

A ešte jedno: práca nenie výlučne len otázkou obchodu, lež je to vec aj do mravov hlboko siahajúca. Na tom nepohoršim sa, keď čítam na vagónoch napísano: 10 koní — 36 mužov, nuž ale prácu výlučne len z obchodných ohľadov si cenit, to sa predsa nepatrí. Človek nie je strojom, človek nie len že nenie menšej ceny ako jedna sila koňská, ale človek je spolu aj mravná bytnosť: preto žiadajú spolkári predovšetkým, že zvlášte dovolenie na odpredaj liehovin majú si spolky zaopatriť, lebo obchod liehovín viac týka sa mravnosti, nežli obchodných ohľadov. Len takto stane sa krčma pánom dediny, lebo koho je krčma, toho je aj úver, a koho je úver, toho je aj pánstvo. Cez úzke hrdielko sklienky prekĺzlo sa bohatstvo ľudu uhorského. Nasledovne kto hce odpomáhať pomerom hospodárskym v Uhorsku, ten nech nie o regulovanie Dunaja stará sa, veď nie voda berie silu národa, ale pálenka. Jestli hovoria daktorí, že kroz kanalizovanie pripomáha sa hospodárstvu k rozkvetu, nuž vtedy najvážnejšie by bolo napred ten sklený kanál, to hrdlo pálenkovej sklenky dokonále sregulovať, vtedy zostane nám bohatstvo. Teda priekupectvo miernit chceme, a rany hospodárstva liečiť. Tým cieľom osmeľujem sa odporúčať:

„V ústavoch spolkov vidíme mohutný prostriedok ku povzdvihnutiu hospodárstva, preto

žiadame tieto ústavy sdokonaľovať a novými právami, ako na pr. dovolením odpredajú liehovín podporiť.

Tým končím, čím som začal. Nie ústavy, nie návrhy, ale človek, duch padá tu na váhu. Jestli skutočne cítime tieto choroby, jestli tieto pomery stanú sa v srdci našom ranou bolavou, keď v slzách naších v oheň sa pretvoria, jestli nemôžeme strpeť jarmo žobráctva: nuž v edy nestonajme a neponosujme sa, ale robme, pracujme, tu sú hľa spolky, premeňme slová v lásku, veď len láska je, ktorá vykúpenie pôsobí. Nech že sú nám spolky takým vykúpením, kroz ktoré ľud uhorský vyslobodí sa z okov svojho podriadeného žobráckeho hospodárskeho živorenia!

Smutné nebe . . .

Smutné nebe, aj ja smutný ostávam,
Nenie divu, veď radosti nepoznám
Jak keď lipa tratí listy
Tak ja chodím bez radosti
V svete sám.

Zvädlé listy smútne dolu padajú,
Na hrob otca, na hrob matky sadajú,
Padaj listie na tie hroby,
Veď inej aj tak ozdoby
Nemajú.

Veľký je svet, v ňom radosti nemám ja,
Čo ma po ňom, nemám v ňom povolania:
Nech sa ten svet jak chce točí,
Mňa len milý Pán Boh teší,
Pomáha

Pobjedszky.

Kukuňanský farár.

Pred niekoľko rokmi velebný pán Martin bol farárom v Kukuňanoch. Bol to kňaz, že mu po dlhomšírom svete páru nebolo! Nikto tak nemiloval Kukuňancov, ako on, a keby to len od neho bolo záviselo, za krátky čas bol by Kukuňany na raj zemský obrátil, len keby jeho ovečky kukuňanské aspoň trochu boly ho poslúchaly. Krutí boli jeho veriaci, zatvrdnutého srdca, zpovedelnica bola plná pavučín, ani na Veľkú noc sa nikto nezpovedal.

Na smrť zarmútený, dobrý pán farár každodenne modlieval sa k Pánu Bohu, aby ho zatiaľ k sebe nevzal, zakiaľ na dobrú cestu nenapraví posluchačov svojich.

Pozorujte, jako vyplnil Pán vrúcnu modlitbu horlivého pána farára.

Jednu nedeľu vyšiel na kazateľnicu velebný pán farár Martin a takto začal svoju kázeň:

„Duše kresťanské! či veríte, či nie, v minulú noc ja hriešna duša stál som pred bránou raja nebeského. Zaklopal som a svätý Peter otvoril mi bránu.

— Ej no! vytaj u nás milý kňažko, ty si to? oslovil ma svätý Peter:

— Ký dobrý anjel doniesol ťa sem?

— O môj milý svätý Peter! Viem, že u teba sú kľúče kráľovstva nebeského, a ty vedieš, píšeš matriku o ňom; jak som ti nie na farchu, ráč mi povedať koľko je tu v nebi Kukuňancov?

— Hneď! hneď! páterko, dočkaj za chvíľu, sadni si, vyhľadám to v túto chvíľu. Svätý Peter vzal pred seba jednu veliku knihu, otvoril ju, okuliare dal si na oči:

— Hneď najdeme! pravda Kukuňany ano? Ku . . . Ku . . . Kukuňany — no tu je! Milý páterko, celá strana čistá, prázdna. Nenie tu ani jedna duša od vás. Nenie v nebi ani toľko Kukuňancov, koľko rybacej kosti v morke!

— Čože? Ani jeden? ani jeden jediný? To nemôže byť. Pre Boha ťa prosím, pozri sa ešte raz!

— Keď ti hovorím, dobrý priateľu, krom všetkého žartu ani jedneho tu niet, pozri sa sám, keď neveríš.

— O preblahoslavená Panna Maria! Vo veľkej bolasti zalomil som rukama, plakal, nariekal som žalostne.

— No! no! farárko! netreba tak horekovať. Konečne ty nie si tomu príčinou! Hľadaj ich ďalej, snáď budú ešte v očistci!

— O buď mi na pomoci dobrotivý sv. Peter, aby som ich najsť mohol a aspoň trochu sa potešil!

— Vďačne, priateľko! Obuj si tieto krpce, lebo veru cesta nenie veľmi dobrá! No tak! A včuľ iď len vždy rovno proti veži.

— Vidíš tam to veliké stavanie? Tam sa obrátiš na pravo a budeš videť striebornú bránu; vyložená je čiernými krížikami. Zaklopaj a otvoria ti! Choď s Bohom! Šťastlive sa vráť!

Ja som šiel, cestoval, vandroval. Bola to cesta, moji milí! Ešte teraz ma mráz prechodí, keď si na ňu pomyslím. Ku tej bráne viedla cesta uzunká, s ligotavými karbunkulušami dlaždená, ale plná hadmi; žaby krkaly a hadi otrčali žihadlá proti mne.

Bum! Bum! búchal som na dvere!

— Kto je? čo je? kto sa dobýja sem? počul som chripľavý hlas z nútra

— Ja som! Kukuňanský farár.

— Jaký farár? Zkadiaľ?

— Z Kukuňan.

— Ach! dobre! svobodno — poď do vnútra!

— Vstúpil som, — Krásneho anjela vidím pred sebou, krýdla mal čierne jako noc, rúcho jasné jako poludnajšie slnko; za pásom mal diamantový kľúč. Písal čosi do velikej knihy, ktorá bola o mnoho väčšia, jako Petrova.

— Čo chceš? čo tu hľadáš?

— O prekrásny anjel Pána! rád by som vedeť, odpusť mi zvedavosť moju, či sú u teba moji nebohí veriaci kukuňanskí?

— Odkiaľ si s Kuku . . .?

— Kukuňancov hľadám. Ja som ich duchovný otec.

— Ach! pravda Martin sa voláte pán farár?

— Tak hej, k službám!

— Jako si povedal? Z Kukuňan? Hneď ti poviem!

Anjel otvoril tú velikú knihu a začal hľadať, naslinil si prsty, aby mu to rýchlejšie šlo.

— Kukuňany, — hovoril a smutne si vzdychol — veru, milý páter Martin, z Kukuňan ani jednoho tu nenajdem. V očistci ani jednoho niet.

— O Rodičko Božia Panno Maria — sv. Jozef! Ani jeden? Milostivý Bože Otče, pomáhaj mi! Kde-že môžu byť?

— Kde môžu byť? Kde by boli inokde, doista budú v nebi. Tam ich hľadaj!

— Nuž veď ztadiaľ som prišiel teraz!

— No a čo?

— Tam ich niet, tu sú nie, oh sedmibolestná Panno Maria.

— No, tu ti ja pomôcť nemôžem, velebný pane, keď ani tam, ani tu sú nie, vtedy len . . . .

— Jaj! sladký Ježišu, beda mne! Ale opravdu? Beda mojej hriešnej hlave, tedy predsa len tam budú? Jako prídem ja do neba, keď moji farníci sú nie tam?

— Vieš čo, bratu! keď chceš úplne iste vedeť, iď po tejto ceste, utekaj jako len môžeš. Na ľavo budeš vidieť jednu bránu, tam ti všetko povedia. Pán Boh ťa sprevádzaj! A s tým zatvoril striebornu bránu. To bola potom cesta! žeravými uhľami dláždená. Jako šialený potáčal som sa sem-tam, jako vyliaty sysel mal som celé telo mokré od potu, a jazyk mi vyschnul od smädu. To bolo šťastie, že som mal krpce od svätého Petra, a tak som si nohy nepopálil.

Jako sa potáčam, naraz vidím jedny dvere, nie dvere, lež strašnú velikú bránu docela otvorenú. — Strach ma prejal, milí kresťania! Tam sa nepýtajú zkadiaľ si, kto si? čo si? Brána vyvrátená, žiadnej knihy, matriky tu nevidieť. Duše v celých húfoch sa ta hrnú, tak jako vy, keď idete do krčmy.

Vlasy mi dubkom stály od strachu . . . . popáleného tela smrad mi udrel do nosa, jako keď pán majster Pridal kone kuje, a horúcim železom popáli kopyto. — Jaký krik, šmarc, škrípanie zubov, žalostné nariekanie som počul!

— No, tu si už, starý? sem sa! hovorí ku mne jeden rohatý čert a proti mne ide s veľkými vidlami.

— Nejdem! ja som sluha Boží!

— Sluha Boží? čože tu hľadáš?

— Len preto som prišiel sem — oh ťažko stojím na nohách — aby som sa s poníženosťou spýtal, či sem niekto nepohľúdil . . . z Kukuňan?

— Tisíc čertov, drakov pekelných, čo sa robíš takým sprostým! Však ty dobre znáš, že všetci Kukuňanci sú tu u nás. — Sem sa pozri, jako sa im tu vodí.

Dívam sa, dívam a tam vidím mojich nebohých farníkov:

Vidím krivého Kolára, však ste ho znali, toho korheľa, čo ženu bíjaval.

Vidím úžeráka Drapáka, ktorý aj za vodu z jeho studne pýtal peniaze

Vidím starého Brezáňa, ktorý aj vtedy, keď s Božím telom som sa k nemu blížil, mal čiapku na hlave a fajku v hube.

Vidím tam Veronu, ktorá ešte aj na smrteľnej posteli klebety robila.

Vidím Petra, toho kmína, Pavla. Ondreja . . . a iných . . ."

Zbľadnutí, nastrašení prehltovali od strachu poslucháči slová pána farára. Jeden otca, druhý matku, ten brata, iný sestru mal ve večnej prepasti.

— Vidíte! drahí kresťania! uznáte, že takto zostať nemôžeme Váš duchovný otec som, chcem vás vyslobodiť z tejto priepasti, do ktorej jako slepí bežíte. Zajtra začneme. Pozor dávajte, aby všetko v poriadku šlo! Na každého príde rad:

V pondelok sa budú spovedať starci. Nebude ťažká práca.

V utorok deti Aj to ľahko pôjde.

V stredu panny a mládenci. Tu už bude dosť práce.

Vo štvrtok chlapi, mužovia. Aj po západe slnka bude trvať.

V piatok ženy. Neviem, kedy to dokončíme.

V sobotu mlynár a hrobár. Týmto dvom aspoň jeden deň treba.

A keď takto dokončíme, v nedeľu vzdáme slávnostne vďaky Pánu.

Kresťanské duše! Vieme, že keď zbožie uzreje, musí sa sožať. Dosť je už špinavého, začnime veľké pranie. Prosím o pomoc Boha pre vás. Amen.

A tak sa stalo. V pondelok začali čistiť, prať, ramuvať — a Kukuňany sa staly výchyrnými od tej nedele pre svoje úplné obrátenie sa k Bohu.

Pán farár Martin bol šťastlivý, nezadlho sa mu už to prisnilo, že v sprievode svojich farníkov pri spievaní Te Deuma vstúpil pred tron Pána.

Toto je rozprávka o kukuňanskom pánu farárovi.

Poslovenčil: Mederák.

Pozor!!

1. Všetky dopisy, články posielajte len takto: **„Kresťan" szerkesztősége**, Budapest VIII. József-körút 35.

2. Predplatky, alebo reklamácie, ďalej oznámenie premenenia bytu, dopytovanie sa na vo- ktoré vystalé alebo zbytočné čísla „Kresťana"; všetko toto musíte takto doposielať: **„Kresťan" kiadóhivatala**. Budapest VIII. József-körút 35.

3. **Všetko iné**, ako na pr. „Listy Adiny", „Naša Nádej", „Kresťanské devy", „Kresťanský kalendár" atď. nesmie sa u „Kresťana" vyhľadávať, ani platiť, ani dopytovať sa na ne, lež v týchto záležitosťach musíte obrátiť sa na: **Szent Gellért nyomda**. Budapest VIII. Práter-utcza 44.

4. Poneváč dobre vieme že odberatelia mnohí len preto nezasielajú predplatky, že im je nepohodlné peniaze poštou odosielať; vyzývame preto statočných ľudí, jednotlivých rozumnejších horlivcov, aby prevzali na seba starosť posbierať predplatky, a tieže s menoslovom na vydavateľstvo „Kresťana" odoslať. Z napred poslaných predplatkov **obdržia patriční 10%**, t. j. z každého zlatého 10 kr., keď pošlú celoročný alebo polročný predplatok v riadnom čase napred. Známe mnoho z mladších ľudí, ktorí túto úlohu mileradi prevezmú, a v čas nedeľný s prospechom odbávať môžu. O toto ich aj dôrazne prosíme, len týmto spôsobom dá sa úfať zmocnenie časopisu, ktorý práva ľudu hájiť, ľud o právach jeho poučovať povolaným i schopným je.

Dôrazne prosíme ale aj všetkých p.p. predplatiteľov a dopisovateľov na to, čo je pod č. 1., 2., a 3., dobrý pozor dať. Vyhne sa tak mnohým nedorozumeniam a prestať musia mnohé žaloby na zmätky v odosielaní „Kresťana".

Redakcia.

CHÝRNIK.

Biskupi v Rábe. Dr. Filip Steiner, stolnobelohradský a Gustáv Majláth, sedmohradský biskupi v minulú sobotu dopoludnia navštívili chorého biskupa Jána Zalku.

Missie. D. p. Daubner a Sylvester, trnavskí jezuiti, počiatkom novembra v Spišských Markušovciach a potom v Spišskom Podhradí sv. missie vybavovali.

Chýry zo spišského biskupstva. Eugen Schürger' bývalý administrátov v Batizovciach, vstúpil do rádu Tovaryštva Ježišovho. Adalbert Teschler, ružomberský kaplán poslaný je za administrátora do Batizoviec. Jozef Grigely, lipnický kaplán preložený je do Ružomberku, a Ján Vjecha do Lipnice.

Dr. V. Šrobár lekár začiatkom novembra započal svoju lekársku prax v Ružomberku. Mnoho zdaru!

Veľký oheň bol 24-ho nov. na poludnie v hlavnom meste. Chytila sa veliká palota grófa Tasila Festeticha, stojaca na rohu Esterházyho- a Főherceg-ulici a za niekoľko minút skoro celý škrydlicou krytý krov stál v plameni. Jedon policajt zbadal z poväly valiaci sa dym, telefonoval pre hasičov, načo dobehli hasičské stráže VI. VIII. a IX. okresu a celou si'ou daly sa do hasenia, čo sa im po dvojhodinovej ťažkej práci i podarilo. Oheň zapríčinil mnoho škody, lebo v palote je i jedna veliká tanečná dvorana krytá sklom, do ktorej prehorelo a tak oheň jako i voda zničili mnoho drahocenných vecí, nábytku a pokrovcov; rodinné a umelecké poklady, jako obrazy, zrkadlá, nábytok v hodnote viac sto tisíc zlatých ešte stačili povynášať z horiacej dvorany. Ale i takto škoda obnáša vyše 50.000 zlatých, ktorá sa však prinavráti, lebo všetko bolo poistené. Majiteľ paloty gróf Festetich baví sa teraz v Keszthelyi, kam mu i telegrafovali o nebezpečí. — Oheň zapríčinil plechársky tovaryš Lukácsy, ktorý na streche opravoval žľab a letoval plech; na poludnie vzdialil sa obedovať a na streche nechal svoje nástroje i k letovaniu potrebné ohnisko, z ktorého zaiste jedna iskra vyfrkla a podpálila krov. Keď sa tovaryš z obedu vrátil, zbadal, že už jedon trám horí, ale namiesto toho aby bol urobil krik, tak sa naľakal, že sliezol so strechy a odbehnul. Policia nepozorného tovaryša už chytila. Vyšetrovanie je v behu.

Nešťastie na železnici. Dňa 12. t. m. večer o 9. h. sosadali traja zo sveta prišlí ľudia v Kysuckom Novom Meste. Prvý sostúpil gazda, druhý, mládenec z Nesluše, shodil si vreco, ale v tom sa vlak už hýbal, i skočil nie tým smerom, ako vlak šiel, ale nazad. Jednu nohu mu koleso zachytilo a rozdrúzgalo. Tretí sosadol len na nasledujúcej zastávke v Rudinke. Kto je vinný?

Požiar 13-ho nov. vo Spišských Letanovciach 4 staviská zničil.

Obeta zimy. Dňa 22-ho nov. žena menom Anna Krupa pri Spišskej Belej zamrzla.

Od náhlej a nenadálej smrti vysloboď nás Pane! Dňa 20-ho nov. Anton Kapucian s Jozefom Virgovič pilovali jeden strom, ktorý najprv na druhý strom sa oprel, a keď ho Kapucian podtínal, zrazu sošmiknutý ubohého človeka dodrúzgal až na smrť. Asi o 2 hodiny po prijímaní poslednieho pomazania dušu vypustil. V. o. d. P. (J. Macho).

Sklepy vo vagónoch idú zaviesť na štátnych železniciach v Rusku, menovite na železniciach sibírskych a na ďalekom Východe. K tomu cieľu budú shotovené osobitné vagóny a budú tak ustrojené, že cestovatelia celého vlaku budú mať pohodlný prístup do vagóna s tovarom. Na čiare Pskov-Riga už aj robia zkúšky s takými vagónmi.

Bezpečnosť v Pešťbudíne. Dľa policajného výkazu v oktobri udalo sa v Pešťbudíne 170 útokov na ľudský život a 863 útokov na majetok; 59 ľudí vypovedali z Pešťbudína.

Jeleňom roztrhaný. V Ullersdorfe (Horná Lužica) sluha Kruth išiel do zverínca krmiť jelene. Na zpiatočnej ceste prepadnul ho starý jeleň a doráňal rohami tak, že na druhý deň zomrel.

Trovy dreyfusovskej pravoty. Dreyfus dostal už platebný rozkaz. Súdobné trovy, taxy svedkom, honoráre znalcom a tlumočníkom obnášajú 20.823 frankov a 7 centimov.

Boerský vtip. „Nad našou državou slnko nezachodí", chvastal sa Angličan pred Boerom. Tento na to: „Nuž áno, Pán Boh chce vás mať na očiach; obáva sa totiž, že v tme mohli by ste páchať šelmovstvá."

Židovská pomsta. Drummond, redaktor „Libre parole" píše, že obdržal po tieto dni list od istého Žida, v ktorom bola zaobalená zneuctená hostia a prípis: „Tu as outragé Dreyfus, qui est un des nôtres, j'outrage ton Dieu, et je t'envoie l'hostie pr. fanéc." (Tys' pohanil Dreyfusa, ktorý je jeden z našich, ja zas pohanil som tvojho Boha a posielam ti zhanobenú hostiu."

Veľké požehnanie. Manželka Vendelina Hideg v Szúnyogu obdarila dňa 21. nov. muža svojho štyrmi zdravými chlapcami. Krst 2-ho s veľkou slávnosťou odbavovali.

Zábava. Mladí ochotníci Slovenského Spolku v Pešťbudíne odbavovali dňa 26. nov. zábavný večierok s rozmanitým programmom. Obecenstva nahrnulo sa veľké množstvo. Utešené prednášky na rozličných nástrojoch hudobných okúzlily aj tých mnohých, čo slovensky nerozumeli.

Električná sila dovedie to už ďaleko. Kroz jeden dvojnásobne elektromagnetický apparát, ktorý veľmi jednoducho ustrojený, ale pre svoje účinky odporúčania hodný je — opätne sa dokázalo, že tento za krátky čas obľúbený apparát pri všelijakých chorobách, a síce pri lámke, lúpaní, záduchu, nespaní a vôbec pri všetkých nemociach čuvov, skrze jednakú a nepretrhanú silu elektrickú telu ľudskému riadny kolobeh krve uistí, a telo skrze nosenie toho mnohochváleného apparátu zotaviť sa musí. Preto odporúčam každému na spomenutú nemoc trpiacemu si jeden taký apparát: R B. No 8696[7] od p. Fr Müller v Budapešti V. Kálmán-u, 19 M. objednať.

Domáci lekár.

Zapálenie pľúc.

(Pokrač.)

Hovorili sme, že po premožení veľkej telesnej horúčosti chorého, máme tohoto vrchné telo umývať. Prostriedok tento narádza páter Kneipp, bývalý výchyrný to farár a lekár v Bavorsku pri mnohých rozličných chorobách. Ačkoľvek čo sa mňa týka, ja som u nebožtíka Kneippa dosť zle pochodil ohľadom na moje zdravie, predsa pri zapálení pľúc smele môžem umývanie tela odporúčať. A čo pôsobí toto umývanie? Máme vedieť, že človek nielen pľúcami, lež aj celým telom svojim dýcha, t. j. zdravé povetrie do seba berie, a zlé vydava najviac sice pľúcami, ale pritom aj cez malinké dieročky nachodiace sa na povrchu tela.

Videl bárskto stroj, že oheň v tomto ihneď vyhasne, ak mu nedodáme potrebného povetria, a keď horiacu sviecu do pivnice, v nejžto zkazené je povetrie, vnesiem, ona mi zhasne; a keď kachliam zatvorím všetky rúry a dvierka, oheň podobne vyhasne, kdežto pootváram-li nielen dvierka, lež aj okná v izbe, nuž oheň omnoho lepšie horí Tak je aj s človekom. Je on ako stroj, v ktorom oheň skutočne horí, bárs nie plameňom, ale len jako v mokrom stohu istá horúčosť, teplota sa vyvinuje. Do stroja nahádžeme uhlia alebo dreva, človek si zakúri potrebným pokrmom a nápojom, ktorý potom v žalúdku akosi tajno horí, varí sa a pôsobí teplotu krve. Nuž toto varenie, ten tajný oheň potrebuje tiež povetrie, bez neho byť nemôže, preto vo dne i v noci vťahujú pľúca povetrie, a koža ľudská podobne.

Keď ale pľúca následkom zapálenia nie sú viac v stave povetrie rozrobiť (lebo pľúca povetrie rozdeľujú) a dobrú časť z neho krvi oddávať, musíme im pomáhať tak, že dráždime povrch tela, aby potrebné látky z povetria cez dieročky tela dostaly sa predsa do krvi. Toto docielime umývaním.

Voda po 1. vtisne sa do dieročiek a tieto vyčistí, po 2. voda začne sa pariť, t. j. premeniť a rozdeliť sa na čiastky z ktorých pozostáva. A tieto čiastky sú tie samé, ako v povetrí, tak že hladná-smädná koža vyberie si hneď potrebnú telu čiastku a vpije do seba a oddá kroz dieročky aj celému telu. Mohol bych túto prácu kože pripodobniť plutvám rybacím, ktoré tiež z vody vyberajú to isté, čo iné zvery alebo človek kroz pľúca.

Avšak o tomto inokedy obšírnejšie prehovoríme, teraz len odôvodniť chcel som, že prečo odporúčam umývanie chorého. A výsledok nám znamenite prisvedčí. Rozdráždená a nasýtená koža hneď veselšie koná svoju povinnosť, a po druhom-treťom umývaní iste príde do potu chorý, na znak toho, že nezdravé látky rozpúšťajú sa už, a telo tieto zo seba vyháňa.

Ešte o tom, jaké lieky máme dať užívať chorému. Hovorí sa, že tento liek (zelina) je od toho, druhý zase od iného, slovom označujú sa isté prostriedky, ako sila vyháňajúca také lebo onakvé nemoce. Ja s mojej strany na to pranič nedám, lebo žiaden liek nenie v stave chytiť nemoc za šticu a ju z tela vyhodiť, ale verím len na to, že áno daktoré lieky (zeliny) majú rozličné vlastnosti, ktoré keď známe môžeme dľa potreby chorého tela vždy vybrať potom taký liek, ktorý skutočne pomáhať môže telu, a toto podporovať v jeho boji o zdravie

Keď voľakto popáli sa, zmrští sa mu koža, svieżosť jej a mastnota ztratí sa, v tomto páde pomáhame teda tak, že zmrštenú kožu natreme olejom, maslom t. j navrátime koži ztratenú sviezosť a mastnotu lebo vieme, že olej obmäkčí kožu.

Nuž a pri zapálení pľúc tiež horí a páli sa vnútornosť chorého, a kde je horúčosť, tam všetko schne a tratí skrz silný výpar potrebnú vlahu. Preto potom choré telo cíti veľký smad, t. j. suché horúce telo žiada sa vodou obvlažiť. Chorému vtedy vodu odoprieť nesmieme, len nech naraz málo za lyžicu za dve z nej pije, ináč môže piť vodu v takej miere trebárs každých 10 minút, ak sa mu žiada Ale dajme chorému užiť aj mastného, asice dobrého tabuloveho (dreveného) oleja za malú lyžičku denne 2 razy: dopoludnia a odpoludnia raz. Prečo oleja? Aby sa suché spalené vnútro obvlažilo, obmäkčilo. Nemôže-li dakto olej zniesť, na miesto tohoto dáme mu čerstvého masla jako dobrý orech też 2 razy denne, alebo husacieho tuku. Kto ani jedno neznesie, nuž tomu nedáme nič.

Okrem toho sú aj iné lieky. Musíme do ohľadu brať, že chorý 1. cíti bolasť, 2. nemôže jesť, 3. nemôže spať, 4. výpar tela jeho je hatený, 5. vnútornosť jeho schne, 6. v pľúcach mnoho nečistých zbytočných štiav sa mu nakopilo. Toto pred očima majúc vyberieme si takéto lieky. 1. Lipový kvet, alebo bezo ý kvet, alebo kamilky. Tieto majú tú vlastnosť, že roztápajú soschnuté vlahy, a cez ľadvie, a kroz pôsobený pot tieto vyháňajú. 2. Jednu alebo dve suché makovice. Tieto ohlušia čuvy: a následkom tohoto ohlušenia cit bolasti menší sa a chorý koľko-toľko môže spať 3. Hlistník. Tento svojou horkosťou dobre pôsobí na žalúdok. 4. Dáme asi 2 lyžice obyčajného jačmeňa. Jačmeň okrem toho, že obsahuje v sebe potravu, dobre pôsobí na vývin mierneho kašľu. 5. Dáme šalfiu ku posilneniu vnútra, a aby pľúca snáď stálu ranu nedostaly. Má-li chorý zastavenú stolicu, dáme aj kvet trnkový, alebo kúpime známy „seneplet“ (foliae Sennes). Zo všetkých týchto liekov vezmeme toľko, aby v hromade toho za dobrú hrsť bolo. A to dáme potom variť v jednej štvrtine litra vody (najlepšie potočnej, alebo dažďovej, sňahovej) asi za štvrť hodinu. Precedíme odvar a dáme ho dobre vystydnúť, a z takého má užívať chorý každú hodinu 1 jedácu lyžicu aj cez deň, a keď nespí aj v noci. Na druhý-tretí deň dostačí ten istý liek (ak sa minul, pripraví sa čerstvý) každé 2 hodiny dať po 2 lyžiciach. Akonáhle chorý lepšie spať môže, makovicu zpomedzi liekov vynecháme. Nutno mi je tu upozorniť každého na to, že viac nesmie sa dať užiť, ako 1, poťažne 2 lyžice. Lebo bárs by snáď neuškodilo chorému, ale osožiť istotne nebude. Žaľúdok jeho totiž je natoľko soslabnutý, že spotrebovať viac nenie v stave. Dáme-li teda viac odvaru, tento bez všetkého úžitku ostane, a hľadá si cestu kade možno, dakedy aj vrchom.

(Pokračovanie.)

DOPISY.

V ROVNOM, 15. nov.

Veľactený Pán Redaktor!

Úctive vás prosím o uverejnenie týchto riadkov, ktoré vám prítomne sdeľujem:

V našom obľúbenom časopise „Kresťan“ môj priateľ Ďuro Ďuriš uverejnil dopis s 26. oktobra t. r z Astrachanu. To, čo vám v ňom oznamuje, to je všetko svätá pravda, len ešte zabudol na mnohé také veci, ktoré sa

v našej obci kroz tých liberálnych hevrejov konaly a aj dnes sa páchajú. Môj kamarát Duro Duriš by ešte svoje rodisko nebol opustil, keby bol mohol na to hľadeť, ako jeho liberálny kollega mäsiar zdochnuté prasa kúpil a v jatke ho za drahé peniaze našim bratom vysekal. Čo pravda, on bol predošle tuhým liberálom, ale keď videl to účinkovanie tých liberálov, Boh ho osvietil, a zostal dobrým a statočným ľudákom. Chudák trpel zato dosť od tých liberálnych hevrejov, tí mu aj jeho vlastnú jatku do rieky prekotili. Preto ani nenie sa čo diviť, že on chudák v jeho trápení hlavné udalosti, ktoré sa v našej obci staly, zabudnul uverejniť

Jeden z tých liberálov druhého takého krivonosáka kráľovskému súdu udal, že pasy falšoval a také po 35 zl. našim chudobným drotárom predával. Však síce je to dobre, že tí hevreji ich špinavé konania sami vyjavujú, aspoň ich každý dobre pozná, že tí vlastenci v našej ubohej obci ich Palestínu majú. To najlepšie vysvitá z jedneho pádu Pred pár rokmi privandroval k nám jeden krivonos, Boh milý vie odkiaľ, a kupčil kurami, ktoré on po kresťanských domoch skupoval a do Bytče odnášal na predaj. Za krátky čas ale už si verejný sklep otvoril a tak kupčil, že všetkých našich kresťanských sklepníkov náramne znivočil, a takrečeno ten hebrej im teraz rozkazuje. (Nie tak, vašich sklepníkov hebrej neznivočil, ale ľud zaslepený, ktorý svojmu závidí, a židovi pomaly poodnáša všetko. Židia seba ináč podporujú. Oni si za svedomitú povinnosť pokladajú všetko čo len možno od žida kúpiť alebo dať spraviť. Kresťana potrebujú len za bíreša. Red.) Deň na deň viac bohatne a jeho Rachela už si dáva ruky bozkávať. (Dobre mu tak, bol by somárom nebohatnúť, keď mu peniaze nosíte. Keď sa dobre budete usilovať, budú ešte aj orať na vás ako to v Haliči robia.) Druhý taký pád chcem Vám, Pán Redaktor, ešte oznámiť. Jeden taký židáčik prevzal pred rokom krčmu od toho Jajtelesa, čo na dobre zaslúžený pokoj s plnými vačky sa odobral, i tento začína byť u nás malým kráľom. Konkuruje s našimi spolubratmi tak silno, že oni chudáci nevedia si s tým hrbáčkom rady dať. (Mýlite sa, žid nekonkuruje, ale zaslepení otupení kresťania mu idú k ruke, takí kresťania, ktorým je milší potomok vrahov Krista Pána ako spolubrat vo viere, v krste a vo vykúpení.) Jak to ten hebrej tak ďalej činiť bude, za krátky čas ten hrb so samými dukátmi môže si dať vyplniť. Úfam ale, že mu ten hrb okrešeme a pošleme ho do Amsterdamu. Dá milý Boh, že keď sa takýchto liberálov ztrasieme, také skutky u nás prestanú. Pasy sa nebudú falšovať a po 35 zl. predávať, zdochlé svine sa nebudú v jatkách sekať a poriadnemu mäsiarovi sa jatka do rieky neprekotí. Každý bude vo svornosti a s Bohom žiť. Daj to nebeský Pán Boh. S Bohom!

Martin Kosčar,
mladý drotár.

—

FÜSS (Tekovská stol.).

Vysokoctený P. Redaktor!

Už od tých čias, ako „Kresťan" začal vychádzať, som jeho riadnym odberateľom a čitateľom, ale z našej obci žiadneho dopisu som sa nedočítal v ňom. Osmelím sa tedy opísať ja tú veľkú slávnosť, ktorá sa v obci našej 15. oktobra odbývala.

Od roku 1883. ako náš prevelebný pán dekan a farár Jozef Kováč, rodák z Dluhej (Orava) prišiel do našej fary, od tých čias veľké pokroky vidíme mravného života tak v chráme, ako aj v škole. Tak na pr. v roku 1888 ustálil p. dekan, aby ruženská mesačná ofera sbierala sa do zámkom zatvorenej pušky. A bolo to dobre, sgazdoval náš spolok podnes vyše 73 zl. Chceli sme si kúpiť zástavu za tie peniaze, ale každý žiadal len čím skvelejšiu, tedy objednali sme u Rétayho jednu za 80 zl. Keď sa potom dozvedeli daktori, že peňazí nám schádza, obetovali na tento cieľ a síce: pani Leopoldina Tarisch 10 zl. Táto pani bola krstnou matkou zástavy; Katerina Abrahamovič 5 zl., Michal Václav 10 zl., Maria Václav 3 zl., Amalia Václav 2 zl., Katerina Václav 1 zl., Martin Fialka 3 z., Jozef Fialka 3 zl. a Jozef Václav 1 zl Za peniaze, ktoré nám následkom týchto darov zbývaly, dostali sme ešte 4 svietniky z čínskeho striebra za cenu 36 zl.

Pri posviacke zástavy 15 panien do bieleho rúcha oblečených držaly každá jednu zo stužiek visiacich na zástave. Pred hlavným oltárom stojac všetky začaly spievať so mnou a s modleníkmi, na čo potom pán dekan v krátkej reči oznámil, ako sa peniaze na zástavu potrebné sosbieraly. Po tejto reči nasledovala pieseň: Kráľovna sv. Ruženca atď., a hneď začaly sa cirkevné obrady posviacania, pri ktorých krstná matka jednu kvastlu zástavy v pravej ruke držala, a u konca zlatý klinčok s nápisom: L. T. 1899. do zástavy udrela. Po krátkej piesni mal pán dekan utešenú kázeň, pri ktorej oči sa nám slzami radosti naplnily. Potom bola sv. omša s vyložením Prev. Sviatosti Oltárnej, a po sv. omši odbavili sme spoločne ruženec.

Na konci môjho dopisu privolávam všetkým bratom a sestrám sv. ruženca. nech sa nespúšťajú tej dobrej a užitočnej ruženskej modlitby, a nech často povzdychnú si: Kráľovna sv. ruženca, oroduj za nás!

S úctou

Jozef Václav,
modleník.

—

V BECKOVE, 5. nov.

Dôstojný Pane!

S úctivosťou vás prosím, aby ste týchto pár riadkov v milom Kresťane uverejniť ráčil.

Jako malá sirota vziaty zo svojho rodiska, v cudzom svete vyhľadával som si svoju výživu. Za mnoho rokov, za ktorých som sa tam zdržoval, aj na to som bedlil, aby som svoju materinskú reč nezabudnul. K tomuto cieľu za najlepší prostriedok mal som vždy čítanie noviniek slovenských „Kresťan" zvaných. Avšak aj preto som ich vždy s najväčšou radosťou čítaval, lebo ony opisujú veci, ktoré sa tam v hornouhorských mestečkách a dedinkách dejú. I nádejou plným srdcom otváral som každé nové číslo, lebo vždy úfal to, že sa už aj o mojom rodisku niečo dočítam, ale vždy som sa sklamal. I myslel som si, že v mojom rodisku všetko v poriadku dobrom sotrváva. Vrátiac sa ale domov, hneď mi nápadným bol ten presmutný všeobecný prevrat, že kresťanstvo vôbec strašne kleslo a židovstvo ale obrovské pokroky vo svojom sbohatnutí urobilo.

Voľaktorí z kresťanov, a mnohí veru vyhynuli, a najväčšia časť živorí sa ako ryba v povetrí — ešte len krátky čas, a bude aj po ich majetkoch.

Či by si nemal nad tým zaplakať, drahý čitateľu, keď vidíš, že kresťanské familie kroz úžeru a klamstvo nesvedomitých pijavíc navnivoč vychádzajú, a dovandrovaní židia pelešia sa, a už veľkými majetkami vládnu?

Okrem týchto je tu ešte aj iný hmyz, čo pokoj a lásku kresťanov ruší, lebo nachodia sa tu — bohužiaľ — aj také kresťansko-katolické rodiny, ktoré sta-

točných ľudí ulíčajú, im majetky odoberajú. Tak orabuje otec svoje vlastné deti bez toho svetom šudené, o to málo, čo im podľa božskej a ľudskej pravdy prislúcha ako dedictvo.

Nad týmto rozmýšľajúc, sám seba pýtať sa budeš, čo môže tomu všetkému byť príčinou? Nič iné, ako úpadok svedomia a citu kresťanského, a odvrátenie sa od samého Pána Boha. Nič iné, ako oddanie sa tej diabolskej myšlienke: nech len tu je hojno, o večnosť netreba sa starať

Ostávam Váš ponížený sluha

Sirota.

—

BREZNO, 13. nov.

Velebný Pán Redaktor!

Úctyplne Vás prosím, ráčte tento môj dopis uverejniť, a láskave chyby moje napraviť.

Ako to teší človeka, keď číta tie krásne dopisy; zvlášte ale tie, keď k úcte Panny Marie krásne sochy si nadobudnú, úctu Marianskú tým rozširujú a chrámy Božie s nimi ozdobujú.

Takejto radosti sme sa aj my farníci brezniansky dožili dňa 13. augusta t. r. Veľactená pani Maria Leštinský, vdova a nábožná kresťanka, s celou vďačnosťou obetovala vyše 400 zl. na sochu Panny Marie Lurdskej aj s Bernardinou, a k tomu aj nový oltár vystaviť dala, a tak náš hlavný chrám s tým veľmi ozdobila. Dokladám, že prácu stolársku a maliarsku naši ct. páni majstri zdarma vyhotovili a veru umelecky to previedli.

Posviacku sochy tejto vykonal náš staručký pán dekan-farár, veľkomožný pán Ignác Vittko, v deň hore udaný. Čo týka sa posviacky, len tak jednoducho bola vykonaná, nie tak slavnostne, ako to v mnohých farnosťach už konali a ako sa to aj má konať a ako to aj ctenej darkyne žiadosť bola.

Ale úfame, že radosť naša obnoví sa tým, ako nám to pred pár týždňami náš velebný pán kaplán oznámil, že chce založiť spolok sv. Ruženca a aj slávnostne má ho už vo sviatok nepoškvrneného počatia Panny Marie t. j. 8. decembra s piatimi ružami otvoriť. Daj to, Bože, aby sme sa aj my z duševného spánku zobudili a milosrdného Pána Boha skrze primluvu Kráľovnej sv. Ruženca prosili o všetko, čo nám je potrebné k duševnému a telesnému dobru, aby sme aj my farníci brezniansky boli účastní tých dobrodení, ktoré cirkev sv. udeľuje údom spolku sv. Ruženca. — Ctenú darkyňu ale nech Pán Boh živí, aby mohla zakúsiť mnoho radosti z toho, že jej obetou aj nás k úcte Marianskej povzbudila.

Kráľovna sv. Ruženca, oroduj za všetkých, ktorí Teba ctia a úctu Tvoju rozširujú.

Srdečný pozdrav dôstojnému pánu Redaktorovi a všetkým čitateľom privoláva

Anton Kmoško.

ODKAZY REDAKCIE.

Zvedavý. Kto písal dopis pod menom „Jeden Chtelničan“, to by sme vám aj vtedy neprezradili, keby sme dopis ten aj v hrsti mali. V týchto otázkach pod Széllom sú docela prajné pomery: nikomu sa ani za mak nestane skrivodlivého, o tom vás môže presvedčiť tlačová pravota dp. Rojku. Zodpovedný redaktor aj zodpovie. — **Andrej Galan.** Za upovedomenie prijmite naše srdečné vďaky. Dobrý znak, keď obecenstvo na toľko zaujima sa o svoj časopis. Prosíme aj naďalej o takúto nám veľmi vzácnu podporu! — **G. M. v Nižnej.** Zprávu vašu obdržali sme, za vaše budúce účinkovanie už vopred srdečne ďakujeme. — **Ignác Csepela v Magdeburgu** (Prusko). Vyplatené máte do konca mesiaca júni r. 1899., teda dlžen ste od toho času na 5 mesiacov. Žiadané vami knižky najdete i v tomto čísle v „Knižnej polici“. — **O. Kubinecz v Tilsite** (Prusko). Váš dopis musí si trochu poležať, preto že je dlhý, a celý prepísať sa musí. Za uverejnenie nie ste podlžný žiadnym platom. — **V. L. Humenčár.** To isté aj vám odkazujeme. — **J. Maľovaný v H.** Odovzdali sme tlačiarni: Sz. Gellért nyomda. VIII., Práter utcza 44, lebo to nám neprináleží. — **J. Urban v N.** Upozorníme na sťažnosť vašu vydavateľstvo. — **J. B. v Č.** Ľúto nám je, ale o tých otázkach pojednávať v našom časopise nemôžeme, lebo to patriční za zbytočné považujú. O socialisme a anarchisme teda ráčte nám nič neposielať, ale bárs čo iné bude nám zo srdca vítané. Prosíme za odpustenie. — **Pavel v Brestovanoch.** Spýtam sa vydavateľstva ja sám, ale dobre bude predsa reklamovať. — **Jozef Rikan, Schleinsenau** (Nemecko). V tejto veci obráťte sa na p. dr. J. J., ktorému ste to poslali a píšte: J. J. Budapest VIII., József-városi plébánia. — **Ján Mokrý v N.** Odovzdáme vašu žiadosť vydavateľstvu. — **J. Ch. v Dl.** Ľúbil bych vám pero dať pozlátiť a ruky vybozkávať za tie vaše najnovšie články. Veru sa nám sídu. Pán Boh zaplať! — **Jožko Kuchar v P.** Veru je tu dosť zmätkov, a to preto, že ľudia, ktorým tieto veci sverené sú, nevedia dobre slovensky. Onedlho budeme môcť pomocou telefona sa stýkať s vydavateľstvom, teraz to stojí pol dňa času, keď chcem sa voľačo tam dozvedieť. Ale tebe k vôli pôjdem ta zase. Ľudia voľačo lepšie platia, ale práve len voľačo, i noví predplatitelia prihlasujú sa. — **F. P. v Spišskom P.** Uverejníme, len musíte pozhovieť. — **F. K. v Spišskej B.** Srdečný bratský pozdrav, a vďaky. Úctive prosíme aj budúcne spomenúť si niečim na nás. — **Ján Macho v Grinave.** Ďakujeme za zprávu, a prosíme aj napozatým uvedomiť nás o podobných veciach.

Soznam milodarov

na kostol Panny Marie na Hore Levočskej.

Podáva: Ján Straka.

Z Košíc Jozef Duľa, čo sbierka od robotníkov košickej Fleischerovej fabriky 18 zl. 60 kr. K tejto summe prispeli nasledujúci: Jozef Duľa 2 zl., J. Gulimsky 1 zl. 20 kr., Štefan Bardiovsky 1 zl. 50 kr., Ondrej Ganovsky 1 zl. 30 kr., Ján Pedík, Jozef Baláž, Jozef Kiseľ, Pavel Stižovsky, Konrad Špringer, Karol Čajko, Karol Mráz, Štefan Kupec, J. Machejovsky po 1 zl. Zo Sviru Juraj Macaj 50 kr., zo Starej Turej Kristina Drlak 50 kr., z Komjatnej Martin Marasek 50 kr., N. N. z Tekovského sv. Kríža 50 kr., z Košíc Johanna Senko 2 zl., z Rovného Pavel Majstrík 2 zl., z Kysuckého-Nového-Mesta Ondrej Skaličan 2 zl., z Popradu Maria Hubasky 1 zl.

(Pokračovanie nasleduje.)

Nasledovné kalendáre ako jediné katolícke vyšli z tlače:

Sv. Štefanský Kalendár, ročník štvrtý. Je veľmi zaujímavého obsahu s mnohými obrázkami. Kalendár tento slúži ako poučné a zábavné čítanie familii na celý rok. Bájky a rozprávky v ňom nachodiace sa, pri tomže aj zabavujú spolu aj upevňujú vieru, a v spôsobe srozumiteľnom karhajú chyby a hriechy všeobecné. Že nakoľko obľúbilo obecenstvo kalendár tento, dôkazom toho buď jeho s roka na rok vzrastajúce rozšírenie. Aby aj vydavateľstvo povďačným ukázalo sa oproti obecenstvu, dalo pre **Sv. Štefanský Kalendar** umelecky krásnu obálku vyhotoviť. Obálka táto je utešený, v dvanástych barvách predstavu úci sa obraz svätého Štefana, ako on vlasť svo u a korunu od pápeža obdržanú Preblahoslavenej Panne Marii akožto Ochraňkyni kraji y obetu e. Úfame. že ct. čitatelia Kresťana tento ka e dar milo pri mú, a rozširovať budú Cena jedneho je: 30 kr., s poštovým doposlaním 35 kr. 10 kusov sto i 2 zl. 60 kr., 20 kusov 5 zl. 40 kus v 9 zl. 60 kr., 100 kusov 22 zl. Pri zásielke peňazi napred poštové útraty nesie tlačiareň.

Veľký Kresťanský Kalendár je nápis kalendára druhého. I tento vychádza ako štvrtý ročník, a ct. obecenstvu môže byť z minulých rokov dobre známy. Obidva tieto kalendáre dp. dr. Janda, bývalý redaktor Kresťana sostavil, a tieže kalendáre jeho najlepšie spisobné diela ozdobujú. Tento druhý kalendár svojou lacnotou pre chudobne šiu triedu obecenstva sa najlepšie hodí. Cena jedneho je: 25 kr. 10 kusov 2 zl. 25 kr., 20 kusov 4 zl. 20 kr., 40 kusov 8 zl. 100 kusov 18 zl. Pri zásielke peňazi napred, poštové útraty platí si podobne tlačiareň. Jednotlivé exempláre kalendárov s n ihradnou poštovou doberkou ceny poslať nemôžeme, lebo porto poštové samo 25 kr. činí. Do jedneho poštového obalu vmestí sa na 20 kalendárov.

Prosíme dôsto né duchovenstvo a ct čitateľov, kalendáre tieto rozširovať už i pre o, aby sa do rúk kresťanov kade aké židovského ducha kalendáre nedostaly.

Najvýhodnejšie je kalendáre tieto s poštovou poukázkou si poručiť na adressu túto: **Szent-Gellért-könyvnyomda, Budapest, Prater-u. 44.**

Jednotlivé kalendáre sa pošlú franko len vtedy, keď sa peniazepošlú vopred.

Knižná polica.

Listy Adiny 167 strán. Cena 1 zl. Predplatitelia Našej Nádeje ho dostanú za 65 krajciarov v Tlačiarni Sv. Gerharda v Budapešti (VIII. Práter u. 44.). — **Svätý Anton Paduanský**. 32 strán. Cena 10 kr. Dostať v Tlačiarni sv. Gerharda v Budapešti — **Príprava ku sv. spovedi a sv. prijimaniu.** Toto asi 23 strán obsahujúce dielko stojí broš. 10 kr. Dostať ho v Tlačiarni sv. Gerharda. Zvlášte odporúčame toto pekné dielo na čas adventný; ono je veľmi poučné. — **Kresťanská devy**. Tento výborný sošit soslovenčil a vydal dr. *Jozef Janda* v Budapešti (Mariaterézíatér 9.). 16 strán s obrázkom. Cena 3 kr. Veľmi vrele odporúčame, Druhé vydanie. — **Moje srdco také, a tvoje je aké**. Cena 4 kr. Vydala Tlačiareň Sv. Gerharda v Budapešti. — **Tót-Magyar Beszéd- és Értelemgyakorlatok** (vezérkönyv tanitók számára). Irta Medriczky Kornél. Cena 80 kr. Dostať u pôvodcu v Lužnej (v Liptove), alebo v Tlačiarni sv. Gerharda v Budapešti. Vrele odporúčame. — **Levná Illustrovaná knihovňa**, ročne 18 svázkou (zl. 3.80) Potopa. Ev. Beauforth v Praze. Cena 24 kr. — **Kresťanský mládenec**. 32 strán s obrazom. Vydal dr. Jozef Janda. Veľmi vrele odporúčame. Cena 5 kr. — Marianské milostivé miesto **Hora Levočská**. Podáva Ján Straka. Peniaze za túto knižočku venujú sa na stavbu nového chrámu P. Marie na Hore Levočskoj. Cena tejto knižky peknými obrázkami ozdobenej je 17 kr. K dostaniu je v Košiciach u H. Nauer, Kossuth ulica 16. **Hora Levočská**. K dostaniu je u pôvodcu: Ján Straka, Kassa, Kukorica-u 46.

Ferdinand Stuflesser,
sochár a stavitel
in Sct. Ullrich-Gröden (Tirol.)

odporúča
sochy svä ých z dreva

Zvýška	100	120	140	150	160	170	180	
Pozláteno	fl. 35. -	50.	68. -	78. -	84. -	100	115.	fl.

Katalogy križových ciest a oltárov zdarma.
Vyznačeno od Jeho svätosti pápeža Leva XIII. zlatym medaillom.
Najnovšie som spravil 7 oltárov so sochami a kanclom pre karmelitov v Budapešti.

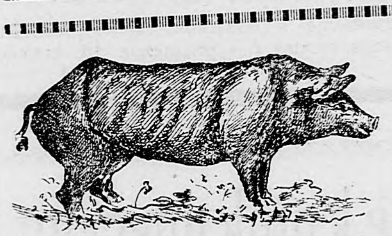

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznmalý liek

proti dúlu svíň,

ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou slohou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha; — o tom mnoho tisic ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. Cena spolu s návodom jedného povodného polkilového balíka je 50 kr., jednokilového väčšieho 90 kr. 19 kilove balíky franco posiela

Szent-István-gyógyszertár, Somogy-Szill.

Taktiež t m je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch križov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý uš premnohým prinavrátil úplne zdravie, — očom pôvodné dokumentá svedčia Pri riadnom užívaní povyháňa akekolvek neduhy kosti, organismus nápadne osilnuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, ž e telu mladistvú ohybkosť dodáva

Cena jednej pôvodnej sklenky i s návodom je 70 kr. Jednej väčšej povodnej sklenky 1 zl. 20 kr.

Mestská lekáreň k „ČIERNEMU ORLOVI“

Temešvár, vnútorné mesto, námestie sv. Juraja.

Založená 1735. Telefon 395.

Adressa telegrammu:

Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným rheumatičným chorobám, proti trhaniu, bolasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena flaše **1** zl., cena flaše na próbu **50** kr.

Vodka na prsá a na plúca: Výťah z kolociera s vápnom fosforového kysliku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, uľavujúcim a posilňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri plúcovom hurute, pri zachripnutí atď. Veľa vďakočinení potvrďuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky **1** zl., flašky na próbu **50** kr.

Krv čistiace pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne učinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšiej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka **21** kr, šesť škatuliek 1 zl. **5** kr.

Tieto vyprobované a za výborné uznané prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekárni, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom A preto varujme sa falšovaných a napodobňovaných falošných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 16 krajciarov poštovné útraty). Objednané vyše 5 zl. franco

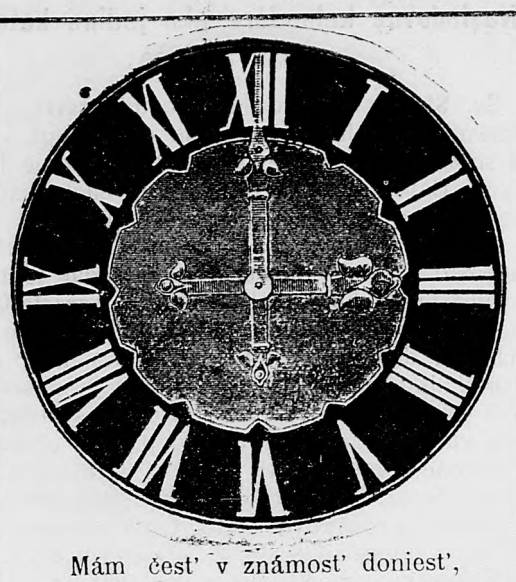

Mám česť v známosť doniesť,

že väžové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto väžové aj pod naťahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenou škryňou chránené. Vnútrinachodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo väži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových väžových hodín aj akékolvek naprávanie za lavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.

Katolícke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila

obchod katolíckych kníh.

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII. Práter u. 44.).

Dvojnásobne elektromagnetický kríž a či hviezda

R. B. N. 86968 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme, pri lámke, záduchu, bezsnivosti, hučaniu ucha, ischli, zlom slychu, nervosite, nechuti po jiedle, boleniu zubov, bľadosti, migréne, klopaniu srdca, boleniu hlavy, epilepsii, závratu a iným chorobám nervov. I 20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetičná hviezda a či kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 2 zl., ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 3 zl. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebúvať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlasť a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapest, V, Kálmán-utcza 19 M. sz.

FILIÁLKA

banky „TATRA“ vo V. Bytči

dáva požičky na intabulàciu na 7%.

Mimo štemplov platí stránka našemu advokátovi za intabulovanie **len**

		do	100	zlatých	1	zl.	—	kr.
od	100	do	300	„	1	„	50	„
od	300	do	500	„	2	„	—	„
od	500	do	800	„	2	„	50	„
od	800	do	1000	„	3	„	50	„
od	1000	do	1500	„	5	„	—	„
od	1500	do	2000	„	6	„	—	„

Filiálka mení za najvyššie ceny aj

Ruble, Dolláre, Marky a Franky.

Filiálka banky „Tatra“

Velká Bytča.

KATHREINEROVA

Kneippova sladová káva.

Babenko aj mne!

Najobľúbenejšia káva v premnohých rodín. — Od veľa rokov dokázala sa ona byť tým najvýbornejším doplnkom k obyčajnej káve. Lekári ju odporúčajú deťom, slabým, pri chorobách nervov, srdca a žalúdka čo jedinne zdravý dôdatok k obyčajnej káve.

Tlačou knihtlačiarne „Sv. Gerharda“ v Budapešti. (Prater u 44.) 445.